

אנשי האיסטרטיה* העיראקיים בקרבות חבניה

את ערכם של קרבות חבניה (מאי 1941) אין למוד לפי היקף הכוחות שהשתתפו בהם אלא לפי גודל הסכנות שנמנעו על-ידם. לו חיתה חבניה נבקעת — והיתה נבקעת היתד הראשונה לכוח גרמני אוירי ומוטס בערפה של חזית המזרח התיכון, היתה א"י אזי מוקפת מפנים ומעורף, חוטי-האיסטרטגיה האימפריאליים היו ניתקים וברית-המועצות היתה מובדלת למסרע מבני-ברית העתידים. רק בשימנו לב לכל אלה נדע להעריך כראוי את עמידתו התקיפה של קומץ הטייסים הבריטיים ובישוב-אווירודרום זה, הפרוץ והמורעש.

עזרת הפלוגות המעטות מאנשי האיסטרטיה העידה נאמנה מה גדול יכול להיות ערכו של גרעין של כוח נאמן, ולו גם קטן, בחודים של איבה. ויתכן לומר, כי לא פחות מכל אלה עזרו להצלחה של חזית המזרח התיכון, וארצנו בתוכה, אדישותו וחוסר יזמתו המשובים של הצבא העיראקי, ששגיאתו היסודית — לדבריו של מעריך אחד — בלטה לעין. כאשר הגיעו העיראקים לחבניה היח עליהם לתקוף ולא להתחפר, וטוב שלא תקפו.

בשביל אלה שעיראק אינה גהירה להם לא תהיה פרשת הקרבות שנערכו שם במאי 1941 שלמה בלי תיאור קצר של חבניה ושל כוחותינו שם, וכן של מהלך המאורעות שהביאו לידי פעולות האיבה.

בשעת המרד היתה חבניה מחנה מוקף גדר שאין לפסס בה, וארכה שבעה מיליון. חבניה יושבת בין הפרת ובין כביש בגדד-דמשק, ורחוקה היא מרחק שזה כמעט מן הערים פאלוג'ה וראמאדי. בגדד היא כששים מיליון ממזרח לשם, אחרג פאלוג'ה. אגם חבניה נמצא במרחק ארבעה מיליון מדרום למחנה, ובין השנים רמת-ציה רחבה אשר בשוליה גבעות מדרוני-חול ערוכות באקראי. המהוות מסתור מצויין וגשקפות על פני כל שמחה של חבניה עצמה.

המחנה שימש תחנה לחיל האוויר המלכותי ובו המטה של מפקדת חיל האוויר המלכותי בעיראק, אולפנת אימונים לתעופה, יחד עם שרותי הרא"ף הגלויים, כ-8.000 ילדים אזרחים, ואנשי האיסטרטיות העיראקיים, בהם עשרים קצינים בריטיים וכ-1.000 אשורים, ערבים וכורדים. את „כוח המגן של תחנת האוויריה“, האחראי להגנת המחנה בחילות-קרקע, היוו האיסטרטיות העיראקיות ופלוגות מכוניות משורינות של הרא"ף, — וכל הכוח הזה היה כפוף לפיקודו של מפקד האיסטרטיות העיראקיות.

ב-1941 היו האיסטרטיות בחבניה מורכבות מגפת-מטה בת 350 איש, הפלוגות האשוריות מס' 1, 2, 3 ו-4 והפלוגה הכורדית מס' 8. כל פלוגה היתה כבת 125 איש והכילה כתת מכונות-יריה, פלגת-מרגמות של "3 רובה אנפו" שנקי אחד. שרות ההובלה הכיל 40 סוסים, 100 פרדות וכמה מכוניות משא קלות, יחד עם כמה מכוניות משא של הרא"ף נהוגות בידי נהגים מחיל הנהגים המלכותי ההודי.

חבניה היתה מוגנת ב-14 תבצורים שהקיפה, כ-500 מסר מרחק האחד מן השני, ובכל אחד משמשים בקביעות שני סמלים ושישה תוראים. לצרכי הגנה חולק המחנה לשלוש גזרות, כל אחת מהן מסורה לפלוגה, בעוד ששתי הפלוגות

* LEVIES — מושג של גיס מקומי או עממי (כגון — חילות שבטים לעזרת צבא סדיר, או צבאות בנוסח פיאודלי-מסורתי). — המער.

הנותרות הוחזקו כרזרבה גיידת. היו שם שמונים אוירונגי-אימון ואחוז ניכר של הפייסים היו חניכים.

בשעת שפרצה המלחמה ב-1939 הושמו במעצר בחבניה כ-35 סוכני-תעמולה גרמניים. הם נשלחו אחר כך להודו, אך אין ספק בכך שזרע התעמולה האנטי-בריטית נזרע כבר. במשך כל שנת 1940 היו סיעות מסויימות של נכבדים עיראקיים נתפסות להלך רוח אנטי בריטי מובהק, מחמת התעמולה הגרמנית, וביחוד כמה קצינים גבוהים של הצבא העיראקי היו בהחלט תומכים ב"ציר". בראשית 1941 גברה ההשפעה הגרמנית במידה ניכרת, ובסוף אפריל השתלט ראשיד עלי על כאילאני, שקיבל כידוע שוחד מידי הגרמנים כדי לעורר מרד, על הממשלה והצבא. העוצר ואנשיו נאלצו לצאת בחפזון לבצרה ושם נהנו מהגנה בריטית.

בליל 30 באפריל יצא הצבא העיראקי מבגדד בשיירת מכוניות. למחרתו, עם שחר, עברו דרך פאלוג'ה, ושלוחות החלוצ שלחם החלו תופסות עמדות בשולי הרמה מדרום לחבניה. אילו הורשה חיל האויר המלכותי לספל במורדים ללא שהיות, היה מצבם של הבריטים נעשה קל הרבה יותר. אבל כוחותינו לא הורשו להתנגד להם כלשהי, מאחר שהם הודיעו כי אין אלה תמרונים. כך הוצרכנו, איפוא, בחבניה לשבת מאחורי מכונות-היריה שלנו, בעוד האויב מוסיף להתחפר בשלולת-נפש במרחק של פחות ממיל אחד, ולתפוס עמדה למופת, המשקפת על פני כל המחנה כולו.

ב-1 במאי הודיעו העיראקים כי אם ינסו כל אוירונגים משלנו להמריא מן האוירודרום יתחילו מיד להרעיש את חבניה בתותחיהם. אותה שעה הקיפו כבר לגמרי את המחנה, בתפסם גם את פאלוג'ה וגם את ראמאדי; הם הציבו כוחות חזקים בעמדות-מגן מצוינות בגבעות המדרון שבין המחנה ובין האגם, וכן הוצבו חיילות מעבר לנהר, מצפון לחבניה. המצב היה בלתי נעים לחלוטין, וברור היה כי מן ההכרח לעשות מיד מעשה גמרץ. כל הזמן שיפרו העיראקים בהתמדה את עמדותיהם באין מפריע, ואני מצאתי גם ענין וגם שעשוע בהביטי בהם מעמדת תצפית על גגו של מוסך, כשהם מקבלים הוראות לתפיסת עמדות סקטיות טובות יותר, עם הגיע קציניהם הגבוהים, שאחדים מהם, כפי שידעתי, עברו קודם בקולג' קציני-המטה בקמברלי.

אך לא לעולם הונח להם לעשות כאן ככתוד שלהם, כיוון ושלפנות שחר ב-3 במאי המריאו כל האוירונגים שהיו בידינו, במטען פצצות מלא, מן האוי-רודרום, לשמחתם של כל הנוגעים בדבר. מיד התחילו העיראקים בהרעשת תותחים כבדה מאד, — אף כי בלתי מדוייקת במקצת, — כיוון שהם הפעילו כנראה כעשר סוללות. עם זאת מפליא היה הדבר מה קטן, באופן יחסי, היה הנזק ומה מעטות האבידות שנגרמו לחילותינו במספר הימים הבאים. בינתיים עשה הרא"ף מקצת מלאכה לתפארת בהתקיפו בהפצצות-צלילה ובמכונות-יריה את האויב, וביחוד את עמדות סוללותיו שהיו מוסוות יפה להפליא; אוירונגו, הרעישו לא בלי הצלחה גם את האוירודרום העיראקי ב"מחנה ראשיד", סמוך

לבגוד, והשמידו על פני הקרקע כמה מחמשים אוירוני הקרב והמפציצים הברי-
טיים והאיטלקיים, היפים לשרות, שהיו בידי המורדים. בעת הפעולות הושמדו
או הוצאו מן המערכה כמחצית האוירונים שהיו בידינו והתפקיד שמילאו טייסי
כל המוססים הללו, אשר אחדים מהם נהרגו, ראוי לכל לשון של תהלה. כעבור
זמן מה שמחנו מאד למראה תגבורת של אוירוני „ולינגטון“ ו„בלנהיים“. גם
בואו של בטליון מ„רגימנט המלך“, שהגיע באויר מהודו, עשה הרבה לחיזוק
מצבנו במחנה פנימה.

במשך היום לא יכלו כוחות הקרקע שלנו לערוך כל פעולה תוקפנית
נגד האויב, כיון שהשטח היה חסר כל מסתור. העיראקים הוסיפו להשתמש
בארטילריה שלהם במלואה, אף כי הפצצות הצלילה המדויקות מאוד של אוירו-
נינו ריפו כמקצת את ידיהם. ואמנם לאחר שני ימי פעולות לא העיזה שום סוללה
של האויב לפתוח באש בעוד מי מאוירונינו נמצא בקרבת מקום, מפחד לגלות
את עמדות תותחיהם. הם השתדלו לשוא להרוס את תיבות-השדה שלנו, שרק
אחת מהן נפגעה פגיעה ישירה: אך חיל הרגלים שלהם לא עשה כל נסיון להתקיף
את המחנה בלילה כפי שציפינו, אולי משום שהיינו שולחים לילה לילה פטרולים
לוחמים כדי לרא את המורדים.

כמה אוירונים עיראקיים ערכו מדי יום ביומו התקפה אחת או יותר על
המחנה ועלה בידיהם להשמיד כמה מאוירונינו על פני הקרקע, מחוץ לגרימת נזק
חמרי ניכר ואבידות מספר. לעומת זאת הצליח הרא"ף, בשלושה ימים, לשתק
יותר ממחצית הארטילריה של האויב, ואילו חיל-הרגלים שלו נשאר יושב בח-
פירותיו ומסתתר כל פעם שאוירון היה מתקרב אליו. היתה התנגשות קצרה בין
המכוניות המשורינות של הרא"ף ובין אלו של האויב, ושתים ממכוניות האויב
הוצאו מכלל פעולה.

בליל ה-5 במאי ערך פטרול-לוחם חזק, שהכיל אנשים מ„רגימנט המלך“
וגם מן האיסטרטיות, פשיטת לילה מוצלחת ביותר על האויב בקרבת כפר סידי-
אל-דיבאן, הסמוך למחנה ממזרח. זו היתה הפתעה גמורה, ולעיראקים נגרמו
אבידות קשות. למחרת היום הוברר כי הם נסוגו מזרחה לצד פאלוג'ה. מאסף
חזק נשאר בכל זאת בגבעות המדרונים בסידי-אל-דיבאן, ועליו נערכה מיר-הת-
קפה על ידי פלוגה מ„רגימנט המלך“ ופלוגה מס' 3 של האיסטרטיות שנסתייעו
יפה באש חזקה של מרגמות ומכוונות-יירה. זו היתה השעה שכמה תותחנים אשר
הוטסו מבצרה, הוסיפו למורדים הנותרים הפתעה על הפתעה בעזרם להתקפה
בשני „18-ליטרונים“* עתיקי יומין שלא שימשו משנת 1921 אלא לתפאורת.
אף כי ל„רגימנט המלך“ נגרמו לדאבון-לב אבידות-מה, הרי הפעולה נסתיימה.
ובנצחון מכריע לחילותינו שנתמכו בחריצות על ידי הרא"ף. העיראקים ניגפו
ואחוז גדול מהם נהרגו או נלקחו בשבי.

בשעות אחו"צ שלח האויב קדימה תגבורת ניידת מפאלוג'ה מתוך תקוה
שאפשר יהיה לתקן את המצב. אבל זה היה צעד הרה-אסון בשבילם, כיון
* תותחי-שדה בריטיים, מן הסוג שהיה נהוג עד למלחמת הנוכחית, ומשקל פגזם — 18 ליטרא.

שאוירון סיור גילה תנועה זו ולרא"ף ניתנה מפרה אשר היתה בודאי כליף השלמות, מאחר שכלי הרכב של האויב לא יכלו לפנות עורף או לספות מן הכביש הראשי, מחמת הקרקע הרכה וימי הסחף שמשני עברי הדרך. הרא"ף סיפל לראשונה במאסף, אחר-כך — בראש השדרה, ואחר-כך פנה להמסיר חורבן ומות על השאר; כשבעים כלי רכב הושמדו. כך גסתיים הפרק הראשון של ההתקוממות, ומה שמחנו שהנסנו את המורדים אשר במשך ימים אחדים היו קרובים לחבניה במידה כה בלתי נעימה ובמספר כה רב.

במשך מעט הימים הבאים נלקטה כמות ניכרת של ציוד צבאי מעמדותיו של האויב ולכל פלוגה מאנשי האיסטרטיות ניתנו ששה מקלעי כרן, תוספת שהיתה נחוצה מאד לעצמת האש שלנו. הגיעו שתי פלוגות גורקים וסוללת הוביצרים בני "3,7, וכן בא קולונל רוברטס, ליטול את הפיקוד על הפעולות בעתיד. מערכת המגן בפני אוירונים, שהכילה עד כה כארבעים עמדות של מקלעי לואים במחנה כולו, שוכללה והוקמו גם עמדות לואי מוסות היטב מסביב לאוירודרום ובגבעות-המדרון הנשקפות על המחנה. כמה תותחים א.מ. קלים הגיעו כעבור זמן-מה.

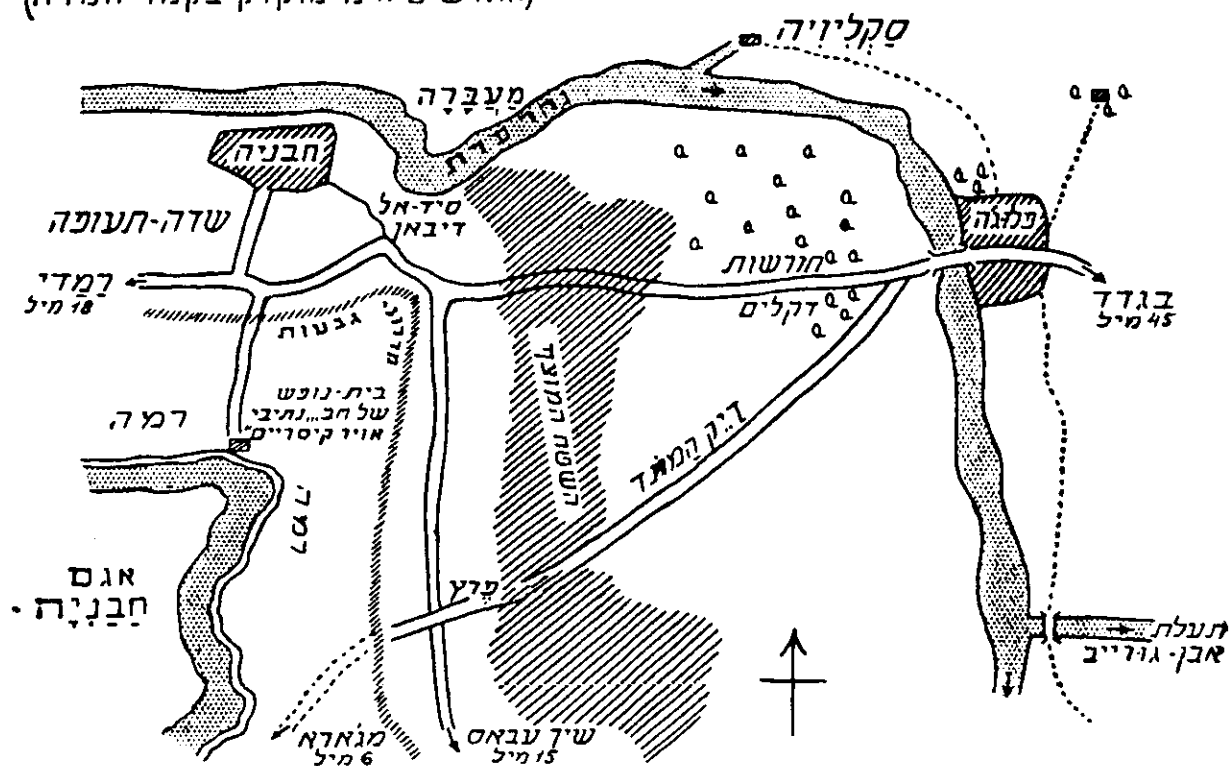
בינתיים באה הפוגה בפעולות, ומחויץ להתקפה אוירית באקראי לא הרבו העיראקים להמרידנו. ביריהם היו עדיין הערים פאלוג'ה וראמאדי, והם הצליחו להפוך את חבניה לאי ממש, בפרצם את דפני הנהד ממזרח וממערב למחנה, ובהציפם על ידי כך שפחים גרחבים בסביבה משני צדי הנהר. הרא"ף הוסיף להציק לתחבורת האויב בין פאלוג'ה ובגדד, ומחויץ להתקפות צבאיות ופצוץ מכלה נפץ גדול הצליח להרוס את רוב מגין אוירוניו של האויב שהיו חבויים בשדה-חניה בבאקובה, כ-30 מילין מצפון לבגדד. בפעולות האחרונות לקחנו כ-600 שבויים, בהם כארבעים קצינים עיראקיים שהושמו בכית-הבירוד לחולים של הרא"ף. ערכתי ביקור אצל הללו, שרבים מהם והיו מוכרים לי יפה כיוון ושילוו אל מסע-הציוד שערכתי, עם עדת-כלבים, בסביבות בגדד, כארבעה חרשים לפני כך. היה לי רושם כי הם רואים את ההתקוממות כחלק טבעי מתפקידם. בינתיים היה קולונל רוברטס שוקד על עריכת תכניות להתקפה על פאלוג'ה אשר הרא"ף לא הפציץ אותה מפני האזרחים הרבים שישבו עוד שם כפי שהיה ידוע.

כל התקפה על העיר ביבשה כרוכה היתה בצורך לאמן את חיילינו לתפקידי צבא ימי, כיוון שידענו כי יהא הכרח לעבור שפחים רחבים של מימי שטפון כדי להגיע לפאלוג'ה. משום כך אימנתי יום יום את פלוגתי להשתמש בסירות קטנות ששאלנו ממועדון השייט של הרא"ף ושחתרנו בהן נמרצות, הלוך ושוב, בברכת השחיה של מועדון-הקצינים. כמעט לילה-לילה הייתי מסייר את שטח הפלחה המוצף לאורך דייק המונד, הנושא את הכביש מדרום-מזרח למחנה, שנפרץ על ידי העיראקים. זו היתה מלאכה רטובה ומיגעת מאוד. ערכתי גם שתי תצפיות באוירון על פני האיזור ובדרך כלל הכרתי באופן מדוקדק את תכונת הסביבה.

תכניתו של קולונל רוברטס היתה כלהלן: ההתקפה עמדה להערך בארבעה טורים שהיו צריכים לתפוס עמדות במשך הלילה, ממערב, מצפון-מערב ומצפון-מזרח לעיר, והתקפה מדומה היתה עתידה להערך יום לפני כן, אחר-הצהרים, על ראמאדי, כדי להוליך שולל את העיראקים. שדרה ג', הנתונה לפיקודי, שהיתה מורכבת מן הפלוגה שלי אשר נתמכה בסוללת הוביצרים בני "3,7", היתה צריכה לתפוס, במרחק שני קילומטרים לערך ממערב לפאלוג'ה, ב"חורשת הדקלים", עמדה "רכובה" על הכביש הראשי, ולהגיע לשם ברכב-מנוע ובסירות קלות, דרך דייק-המוגה. שדרה א', היא פלוגת האימטריות מס' 2 בפיקודו של נגדל אנדרסון, מ"רגימנט נורפולק", היתה צריכה לעבור את הפרת סמוך לחבניה בסירת-מנוע ולעלות על פאלוג'ה דרך סקליויה, לאורך חופו הצפוני של הנהר. התקדמות זו היתה צריכה להעזר בקבוצות-עבודה-וגישור משל הרא"ף, ולהיות נתמכת בפלוגת גורקים.

חבניה, פלוג'ה והסביבה

(החרשים אינו מדקדק בקנה-המדה)

על שדרה ו', פלוגה מ"רגימנט המלך", שתושם באוירוני "ולנסיה", היה לרדת עם שחר במדבר, מצפון-מערב לפאלוג'ה, כדי לנתק את העיראקים באם ינסו לסגת לצד בגדד. שדרה זו היתה צריכה להעזר ע"י שדרה ס', שהכילה בעיקר מכוניות משוריינות, ושעליה היה לעבור את הנהר במעברה עם שדרה א' ולתפוס עמדה צפונית מזרחית לפאלוג'ה כדי ליתן איש-חיפוי לשדרה ו' במקרה שזו תאלץ לסגת מעמדתה החשופה. כל התנועות הללו היו צריכות להעשות תחת מחסה החשכה ועל כל החיילות היה להמצא בעמדות עם שחר, שאז יפיל הרא"ף על פאלוג'ה כרוזים, בהם יודיע לעיראקים כי אם לא ייכנעו מיד תופצץ עירם.

קשות, וזו העצה היעוצה להם, איפוא, בתוקף — לעבור את הנשר בדגל לבן ולפנות לחבניה לאורך דייק-המונד, מקום שחשדום שלי היתה צריכה להסביל את פניהם.

שעה קלה לפני שהחשיך היום, ב-17 במאי, יצאה לדרך שדרה ג', שהכילה 16 כלי רכב, לרבות מכונית אמבולנס ופלגת גישור של מהנדסי-המלך. עשר פרדות משא עברו לפנינו, בדרך מתופה, כיוון שהיתה תקוה להשתמש בהן להבאת ההוביצרים והתחמושת קדימה, לאחר שנעבור את המים. אל דייק-המונד ואל קו הנבעות הנעתי במכונית, ולאחר ששלחתי קדימה מחלקה אחת דרך המים, כמשמר-חלוץ, חכיתי לשאר השדרה. אבל רק מחציתה הגיעה והיה עלי לשוב ולחלץ את כלי הרכב הנותרים שספו לתוך התעלות בחשכה. סוף סוף, פרמ למכונית-משא אחת שצריך היה לעוכה, הגיעה השדרה, והתחילה המלאכה הרצינית יותר של המעבר במים. האנשים עברו בשתיקה גמורה, ואף כי כמה סירות מלאו מים הצליחו להעביר את כל התותחים, וכמעט את כל התחמושת, דרך השמח המוצף לקרקע היבשה. רק שני מקרים הפירו את שלות הלילה. אחד היה מקרה שאירע לקצין תותחנים ולאתת שלו, שסירתם נתהפכה בנסותם למתוח כבל על פני הפרצה בדייק-המונד, והיה צריך להצילם מטביעה. את המקרה השני סיפקו עשר הפרידות שלא כיישו גם הפעם את המונימין שלהן. לאחר שעברו את מחצית הדרך במים פג עוז רוחן, והן שבו לחוף על אף מאמצי נהגיהן שהשתדלו בחימה שפוכה לעצור בעדן. ובכל זאת, בשתים אחר חצות, היו כל הרברים החשובים על מקומם מעבר למים ושעה קלה לפנות שחר ניצבה הפלוגה כולה בעמדתה ב"חורשת הרקלים" כשהיא נשקפת על פני פאלוג'ה.

הרא"ף הטיל את כרוזיו כתכנית, אך לא היה כל סימן כגיעה מצד העיראקים. במשך הבוקר נערכו כמה הפצצות כבדות על העיר. התיחתנים, אשר קצין-תצפית-השדה שלהם היה עם מפקדת פלוגתי ב"חורשת הרקלים", השלימו הכנותיהם וירו את יריות האיתור הראשונות. כצהרים ציוני קולוגל רוברסם במלפון-השדה לערוך סיור לשם התקפה על העיר, התקפה שתהיה נתמכת בהר-עשה אוירית גמרצת. השמח שהיה צריך לעברו היה חשוף ומרופש והענין לא געם לי כלל וכלל, כיון שידעתי כי יש לאויב כמה קנים של מכונות יריה על חופו הנגדי של הנהר. בשעה 14.45 התחיל הרא"ף מפציץ-את העיר והיה זה מחזה מרתק מאד — בשביל צופה מן הצד. בינתים התקדמה פלוגתי, בחזית דו-מחלקתית ה"רכובה" על הכביש הראשי, בפקודה לכבוש את הגשר. מכונות-היריה והמרגמה סייעו לנו מקרוב, והתותחנים נתנו לנו אש חיפוי דייקנית מאוד לצורך התקדמותנו אל עמדות האויב שאותרו לפני כן באמצעות הסיור ויריות האיתור. הכל התנהל בשורה וההתקפה עלתה בהצלחה גמורה. הגשר ופאלוג'ה עצמה נכבשו ללא אבידה אחת. ואילו מאנשי האויב נהרגו אחדים, ואחרים נלקחו בשבי; הרובים, התחמושת ומכונות-היריה "ויקרים", ומקלעי "לואים" "וברן", שנשארו אחריהם במספר רב, היו לנו אחר כך לתועלת רבה מאוד. אזי הוקם ראש-גשר במידת האפשרי, בהתחשב עם הצבא המועט

שהיה בדינו. אותו ערב קיבלנו תגבורת של שתי מרגמות וכתת מכונות-יריה, ואחר כך ביקר אצלנו המפקד שלי, לויט-קול, בראון שפילס לו דרך במים עזים על גבי פרדה גדולה ולבנה. הוא נתן לי קצת עצות שהייתי זקוק להן מאוד.

התקפת-הנגד, שחכינו לה כי תבוא אותו לילה או למחרתו, השכם בבוקר, לא באה. ב-3 אחר חצות נכנעו ליד הגשר כשלשים קצינים ו-50 בני שאר דרגות ונשלחו לחבניה. בבוקר הגיע מחבניה בסירת מגוע גנרל קלארק, לסקור את העיר, ואנו הוגברנו על ידי שדרה ו' ופלוגה שניה של „רגימנט המלך“, יחד עם מפקד-הבטליון שלהם, אשר קבל מידי את פאלוג'ה. אחר הצהרים הגיעה שדרה א' מסקלויה ועל ידי כך יכלנו לפנות את רובו של בטליון שלם להנגת ראש-הגשר. פלוגת אנשי-האיסטרטיות מס' 2 החזיקה בעמדה מצפון לפאלוג'ה ובשאר חלקי העיר החזיקו שתי פלוגות של „רגימנט המלך“; עיקרה של פלוגתי היה אחראי לשני קצות הגשר, אשר ההגנה עליו היתה ענין חיוני. ידיהם של בני בל הדרגות היו מלאות עבודה לחיזוק הביצורים, איסוף „ספיחי“ הקרב ובטיפול בצלפים שגרמו לנו טרדה ניכרת וכמה אבידות.

התקפת-הנגד שחכינו לה זה מכבר התחילה ב-02.00 ב-21 בחודש ומיד היה ברור כי היא כבדה למדי. ההתקפה העיקרית נערכה מצפון-מזרח לעיר. פלוגת „רגימנט המלך“ הוסגה לתוך בתי הפרברים. לעיראקים היו כמה טנקים קלים, ששנים מהם הצליחו לחדור העירה. אחד נחבל בתוך שוחת-פגזים ברחוב הראשי, ואחד הוצא מן המערכה באש רובים אנטי-טנקיים מן הגשר. האויב היה עכשיו קרוב מאוד לקצה המזרחי של העיר, מקום שהמצב נעשה רציני. בצפונית לערוך התקפת-נגד במחלקה אחת מן הגשר. אחד ממפקדי המחלקות שלי, רב חמזי בינ'אן פקו שקבל את הצלב הצכאי בעד אומץ לב, נהג בהתקפה בעצמו ואף כי מחצית אנשי מחלקתו נפגעו והוא עצמו נפצע, הצליח להרוף את האויב ברגע קריטי. שעה קלה אחרי עלות השחר ערכו העיראקים עוד התקפה חזקה על דרום-מזרחה של העיר. פלוגת „רגימנט המלך“ שנמצאה שם, אף כי נלחצה קשה, לא נסוגה אלא מרחק מועט והצליחה לבלום את האויב. הקרב נמשך רוב שעות הבוקר, עד שהעיראקים נסוגו והשאירו אחריהם חללים רבים. נלקחו כמאה שבויים. לפלוגתי נגרמו שתיים עשרה אבידות ואלו לפלוגת „רגימנט המלך“ כארבעים. כל קציניה, פרט לשלושה, נהרגו או נפצעו, אם בפאלוג'ה או סמוך לחבניה, לאחר שנהגו את אנשיהם באומץ-לב רב.

בריגדיר קינגסטון, שהביא שדרה ממוכנת מארץ ישראל כדי להקל את המצב בעיראק, קיבל אזי את הפיקוד בפאלוג'ה שהגנתה הוגברה על ידי יחידות-משנה של פרשי הנורדיה „ורגימנט אסכס“. אני נתמנתי שר-משטרה צבאי בלתי רשמי לעיר, והבריגדיר ציוני להוציא מתוכה את כל האזרחים, כיוון ש-מספר ניכר של עיראקים נשארו שם מחופשים בלבוש אזרחי ועסקו ביריות מן המארב. למחרת היום הוצאו, איפוא, כ-1.500 ערבים מקומיים מן העיר, שנעשתה הודות לכך נוחה הרבה יותר לשיבה. בריגדיר קינגסטון יצא אזי קדימה עם כוח ניכר שהגנים לבסוף את המורדים לבגדד פנימה, והוא שהביא

סוף סוף לידי שביתת הנשק בסוף החודש.

מעתה, במידה שהדבר לפלוגתי — נסתיימו כמעט הפעולות. שלושה מסר-שמימים ערכו התקפות מנמיכות-מום במכוונות יריה, אך לא נגרמו כל אבידות. אחד מהם נאלץ לחנות מאונס במדבר לאחר שנחבל באש של נשק-קל. משמר-סיור הודיע על פעילות של האויב בסביבת אבן-גורייב ונמצא כי בריגדה עירא-קית שלמה מתזיקה בעמדת מגן חזקה על גדות התעלה. שתי התקפות נערכו על עמדה זו בפלוגה של „רגימנט אַסכס“, פלוגת „רגימנט המלך“ ופלוגתי אני. בסיוע מכוניות משורינות ואוירונים, אך העיראקים החזיקו מעמד ונשארו שם עד תום המרד.

מסע-מלחמה קטן זה מעיד, כי כוח הנופל הרבה מאויבו גם במספר וגם בעצמת-אש, יכול, בתנאי שתפעמנו רוח תוקפנית נאותה, לנחול בכל זאת נצחון מכריע. הרבה יש לזקוף על חשבון החיילים הבריטיים והאיסטרטיות מבני הילי-דים גם יחד, שלקחו חלק בפעולות, על עוז הרוח שהראו נגד אויב שהיה חזק מהם ביחס. ובכל זאת אין ספק כי לולא העדיפות באויר היתה פרשה זו שונה בהרבה. ואחרון אחרון עלי לתת את השבח המגיע לאשורים, התנהגותם ורוח-הקרב שבהם היו ראויים תמיד לכל לשון של תהלה. ישבתי ביניהם בשלוש השנים האחרונות, למדתי להכירם יפה, ואני רואה אותם כראות יודים. הם נלחמו להפליא בעדנו במלחמת העולם הקודמת והראו כי הם מוכנים ומזומנים לעשות כן שוב גם במלחמה זו. תקותי נאמנה כי שרותם יזכה להודיה באיזה אופן שהוא, אחרי שמלחמה זו תגיע לסופה.

ד"ר אליהר

ג'רוויס-בֵּיי על פיק פחה*

(תולדותיה המדיניים של עבר-הירדן)

מחבר הספר, מיור ג'רוויס, ידוע לקוראים מספריו הקודמים על סיני ומצרים, המצטיינים בשפע ידיעות מקוריות על חיי התושבים והשבטים הנודדים באיזורים אלה. בספרו החדש מעלה המחבר עובדות רבות מתוך קורות עבר-הירדן, מאז כבושה ע"י הצבא הבריטי ועד ערב המלחמה הנוכחית. כנקודת מוצא משמשת לו אישיות מיסדרו ומפקדו העליון של הלגיון הערבי בעבה"י, פיק פחה.

פיק, חייל מקצועי ששרת בהודו, כסודן ובמצרים, הצטרף במלחמה הקו-דמת ללורנס והיה אחד מעוזריו הראשיים בארגון קבוצות הברזים מחיג'אז, לשם התקפה על מסה"ב החיג'אזית, שחיברה את תורכיה עם צבאה בערב. עב גמר המלחמה נשאר פיק בעבה"י, להשליט סדר בארץ פגימה ולארגן את משמר

* «Arab Command», The Biography of Lieut.-Col. F. W. Peake Pasha, by Major C. S. Jarvis. London, 1942.